

OGANIAĆ (8) *vb impf*

o oraz drugie a jasne. ◊ *W inf -a-* (2) *BielKron, LatHar, -ã-* (1) *RejZwierc*. ◊ *W pozostałych formach pierwsze a pochylone.*

inf oganiać (3). ◊ *praes 1 sg* ogąniām (1). ◊ *3 sg* ogąniā (1). ◊ *praet 3 sg f* ogąniała (1). ◊ *con* [1 *pl m pers by(s)my* ogąniali.] ◊ *3 pl m pers by* ogąniali (1). ◊ *part praes act* ogąniając (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Odpędzać, przepędzać, nie dopuszczać do zetknięcia z czymś, chronić przed czymś; abigere, prohibere Cn* (7) :

oganiać co (żywotne) (2): *mnimając aby dla mdłości nie mogła much ogąniąć/ odegnali muchy od rány. BielKron 140; [Ptacy też częstokroć w winnicach łzkody czynią/ tákowe mułzą ábo ludzie oganiać ábo iednák łtráfzydlá iákieżkolwiek na nie przypráwiác Cresc 1571 328 (Linde)]. Cf oganiać co od czego.*

oganiać co od czego (1): *[liszka raniona] leżąc ná słońcu nie oganiała much od rány. BielKron 140.*

W połączeniu szeregowym (1): *Ale rolnik opátrzny lichwiarz łprawiedliwy [...]. Wieżie gnoy/ rádli łkrodli/ vgorzy/ odwráca: Sieie/ plewie/ ogania/ pieniádzmi opłaca. KlonWor 77.*

[Przysłowie: Bojemy się, by nas nie znędzono wojnami węgierskimi; aleby sie to opatrzyć mogło, pana swego mając, abyśmy nie oganiali [z] szkodą swoją cudzych konopi. PismaPolit 441.]

Przen (4) :

oganiać czego (1): *PP. Litewscy dobrze czynią ze swego Prosa bronią od tych bezbożnych Constitutyi, aleby mędrzey czynili kiedyby y naszego oganiali ActReg 166.*

oganiać co (żywotne) (1): *y nie iedno duchowne ptáństwo ogąniác z Abráámem potrzebá/ gdy Pánu Bogu ofiáry kto czyni LatHar +8v.*

Zwroty: »chleb oganiać« = robić coś w obronie swego mienia (1): *A náóftátek łą ci miedzy vbożą Szláchtą/ co powiediáią/ iż iáko kolwiek práwi ia przyśięgę chleb łwoy ogąniájąc/ grzechu o to nie mam GórnRozm H2.*

»oganiać konopie« = być powieszonym, tj. będąc powieszonym pełnić funkcję stracha na wróble, odganając ptactwo (1): *Wnidziefzli tu głupi chłopie/ Pewnieć oganiać konopie. Kto łie o ty drzwi pokuśi/ Tárógác łzyiá powroz muśi. Mijay brácie zláć tu łprawá/ Obiefzą tu y bez práwá. RejZwierc 237.*

2. *Pędzić, zmuszać do biegu dokoła czegoś* (1) : *Circumago, significat circumduco – Wkoło oganiām. Calep 196b.*

3. *[Oblegać [co]: Azałz nie było Ruły/ ogąniác dla czego? Gdyłz ták wielkie dochody/ były z Miáłtá tego? Lecż iułz trudno ogąniác/ gdy wzięły moc dymy RymszaDeket 64.]*

Synonimy: 3. oblegąć, obsiadać, ogarniać, osaczać, otaczać.

Formacje współrdzenne cf GNAĆ.

Cf OBGANIAĆ